

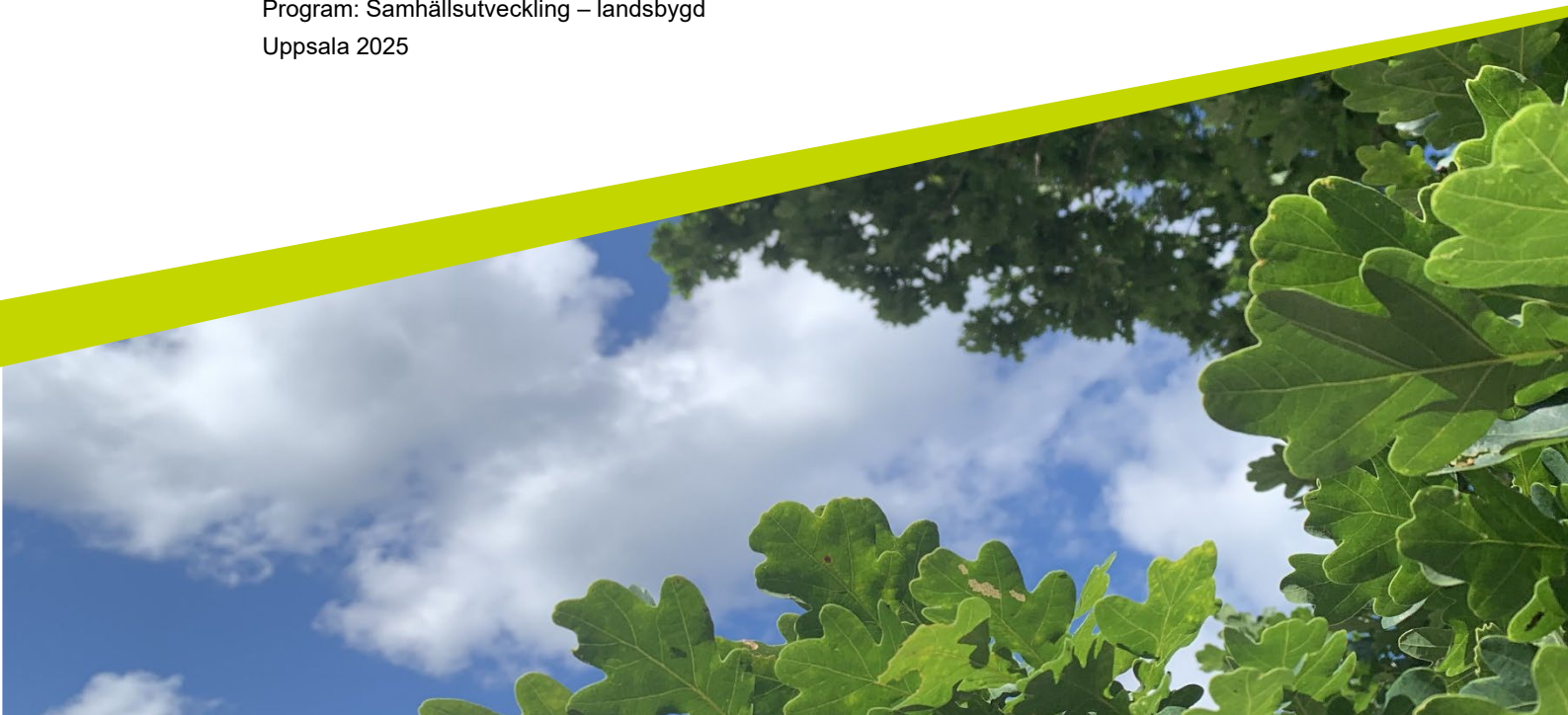

Mellan ideal och handling

En analys av skogsägares subjektivitet i ett polariserat skogslandskap

Joar Lundgren

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp Sveriges
lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Program: Samhällsutveckling – landsbygd
Uppsala 2025

Mellan ideal och handling. En analys av skogsägares subjektivitet i ett polariserat skogslandskap

Between ideals and practice. An analysis of forest owners' subjectivity in a polarized forest landscape

Joar Lundgren

Handledare: Cristián Alarcón Ferrari, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för stad och land
Examinator: Malin Beckman, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för stad och land

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i landsbygdsutveckling
Kurskod: EX0888
Program/utbildning: Samhällsutveckling - landsbygd
Kursansvarig inst.: Institutionen för stad och land
Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2025
Omslagsbild: Foto av Joar Lundgren
Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Skog, skogsägare, hållbarhet, diskurser, subjekt, dikotomi, environmentalism, coping-mekanism

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land

Avdelningen för landsbygdsutveckling

Sammanfattning

I denna uppsats kommer skogsägarens subjektivitet att undersökas genom att studera deras praktik. Praktik och subjekt går hand i hand, eftersom det är i medvetandet som individen bestämmer sig för vilken praktik som denne kommer att följa. Undersökningen har utförts genom två intervjuer med två olika skogsägare, samt genom att analysera fem olika dokument. För att undersöka subjektet kommer **diskurser** att stå i fokus. Två olika diskurser kommer uppmärksammas, den om **intensifiering** och den om **preservering** vilka kommer benämnas i egenskap av den falska dikotomin. Uppsatsen ämnar fastslå att denna dikotomi existerar och att den är falsk. Syftet är därför att lyfta fram en gråzon mellan dessa två diskurser och att denna gråzon är viktig att utforska. Denna gråzon kommer visa sig i skogsägarnas **relationer**. Gråzonen är dels viktig för att lösa konflikter om skogen, men också för att komma fram till lösningar runt klimatkrisen.

Diskurser karaktäriseras i denna uppsats utifrån Michel Foucaults teorier om styrningsmentalitet. Diskurser är en grundpelare i de historiska och kulturella faktorer som skapar och styr subjektiviteten. Foucault hade flera tankar om vad som kan påverka diskursen. Den teorin och tanken som jag fokuserar på i denna text är det talande subjektet, följt av läran och samfundet. Dessa används för att förklara hur diskurser, mer specifikt i det här fallet diskursen om trakthyggesbruket reproduceras.

Intensifiering och preservering är skogsbrukandets falska dikotomi. Denna falska dikotomi karaktäriseras, inom svensk skogsnäring och politik, av att rösterna är som högst för dessa två ideal. Intensifieringen och preserveringen som i sig skapar två olika subjekt. Dessa två går att tolka som två olika former av miljömässiga subjekt, där individen är medveten om klimatkrisen, men där vägen framåt för en omställning ser olika ut i tanke och praktik.

Relationer karaktäriseras av just relationen mellan människor, samt mellan människor och natur, vilket baserar sig på subjektskapande genom en relationell ontologi. Denna relation används för att analysera hur skogsägarna i min studie förhåller sig till sina relationer. Där visar det sig att de relationer som dom värdesätter mest i samband med sina skogar är den mellan generationer. Skogen får ett socialt värde, genom förhoppningarna om ett generationsskifte. Relationen är också viktig för skogsägaren för att skapa sig ett välmående till synes utanför diskursen.

Diskursen är således i denna undersökning den övergripande yttre faktorn till skogsägarens subjektivitet, medan relationerna hjälper i sökandet efter en gråzon. Baserat på denna subjektivitet tar uppsatsen reda på skogsägarens förståelse kring vad som är ett hållbart skogsbruk och hur detta omsätts i praktiken.

Nyckelord: Skog, skogsägare, hållbarhet, diskurser, subjekt, dikotomi, environmentalism, coping-mekanism

Abstract

In this thesis the subjectivity of the forest owner will be investigated through their practice. Practice and subject go hand in hand, as it is in the consciousness that the individual decides which practice he will follow. The study has been carried out through two interviews with two different forest owners, and by analyzing five different documents. In order to investigate the subjectivity, the focus will be on **discourses**. Two different discourses will be highlighted, that of **intensification** and that of **preservation**, which will be referred to as the false dichotomy. The thesis aims to establish that the dichotomy exists and is false. Thus, the purpose is to highlight that a gray area exists between these two discourses and that this gray area is important to explore. This gray area will show up in forest owner **relations**, partly to resolve conflicts around the forests and forestry, but also to find solutions to the climate crisis.

Discourses are characterized in this thesis based on Michel Foucault's theories on governmentality. Discourses are a cornerstone of the historical and cultural factors that create and govern subjectivity. Foucault had several thoughts about what can influence the discourse. The theory and thought I will focus on in this text is the speaking subject, followed by doctrine and the community. These are used to explain how discourses, more specifically in this case, the discourse on logging is reproduced.

Intensification and preservation are the false dichotomy of forestry. This false dichotomy is characterized by the fact that in Swedish forest industry and politics, the voices are loudest for these two ideals. Intensification and preservation in themselves create two different subjects. These two can be interpreted as two different forms of environmental subjects, where the individual is aware of the climate crisis, but where the way forward for a transition looks different in thought and practice.

Relationships are characterized by the relationship between people, and between people and nature, which is based on subject creation through a relational ontology. This relationship is used to analyze how the forest owners in my study relate to their relationships. It turns out that the relationships they value most in connection with the forest are the interpersonal ones, more specifically the generational aspect. The forest has a social value, because there are hopes of a new generation of forest owners. The relationship is important for the forest owner to create a well-being seemingly outside the discourse.

The discourse is thus in this study the overall external factor in the forest owner's subject making. In the search for this gray zone and this subjectivity, the thesis explores the forest owner's understanding of what sustainable forestry is and how this is put into practice.

Keywords: Forests, forest owner, sustainability, discourses, subject, dichotomy, environmentalism, coping-mechanism

Innehållsförteckning

1.	Inledning	6
1.1	Syfte & frågeställning	6
2.	Metod.....	7
2.1	Skogsägarna i Intervju	7
2.2	Dokumentanalys	8
3.	Teoretiska ramverk & Tidigare forskning.....	11
3.1	Diskursens ordning	11
3.2	Environmentality – som teori & tidigare forskning.....	11
3.3	Subjektet	12
4.	Bakgrund	13
4.1	Skogsdebatten	13
4.2	Den falska dikotomin.....	13
4.3	Coping-mekanism	13
5.	Analys och Resultat.....	15
5.1	Diskursens Subjektskapande.....	15
5.1.1	Läran & samfundet	17
5.2	Två former av miljö-skapande.....	18
5.3	En relationell skog.....	21
5.3.1	Känslan av att äga skog - en coping-mekanism.....	23
5.3.2	En generationell skog	24
6.	Slutsats	25
	Referenser.....	26

1. Inledning

Svenska skogsägare står inför ett vägval. I den moderna tidsåldern har intresset för skogen ökat och det står klart att träd är en avgörande spelare i kampen mot klimatförändringarna, samtidigt som vägen framåt inte är bestämd. Frågan kan ställas om förmågan och möjligheten finns hos skogsägare att själva välja vilken väg att ta eller om beslutet ligger i diskursens händer.

Denna uppsats ämnar därför undersöka skogsägaren och dennes relation till påverkan. Utifrån betydande forskning från röster som står kritiska mot delar av rådande skogsforskning, kommer en samhällsvetenskaplig läsning göras utifrån denna mer samhällskritiska forskning, samt egna analyser av rådande forskning. För att skogsägarens situation ska ställas i centrum har två intervjuer med utvalda skogsägare gjorts och som komplement har dokumentation och litteratur runt skogsägare använts. Det teoretiska valet tar sitt avstamp i Michel Foucaults undervisningar om diskursens ordning (1970), samt den avskildring från hans teorier som skapats inom den politiska ekologin kallat environmentalism.

1.1 Syfte & frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur skogsägare resonerar kring sättet de praktiserar skogsbruk på i förhållande till diskurser och relationer. Utifrån resultaten i den insamlade datan, från både intervjuer och dokument, kommer materialet diskuteras och analyseras för att hitta gråzonen i vad jag väljer att kalla för skogsbrukets falska dikotomi. Att hitta och belysa denna gråzon är viktigt för att lösa komplicerade och konfliktfyllda frågor inom skogsbruket. Denna uppsats ämnar därav inte att lösa alla problemformuleringar inom svenskt skogsbruk, utan istället ämnar den belysa vissa delar som går att problematisera och fokus kommer ligga på skogsägarens roll inom gråzonen. Det är ur det perspektivet jag i min slutsats vill svara på frågorna:

- Vad är det som formar skogsägares förståelse kring vad som är ett hållbart skogsbruk?
 - Hur omsätts denna förståelse av ett hållbart skogsbruk i praktiken?

2. Metod

För att undersöka vad det är som formar skogsägares förståelse kring vad som är hållbart skogsbruk och hur det kan omsättas i praktiken, har jag avsett att göra en kvalitativ studie innehållande dokumentanalys och intervjuer. Detta görs genom att ta reda på hur intervjupersonerna resonerar kring sin egna praktik i relation till sitt skogsbruk och vilka nyttor de ser med skogen de brukar. Studien innefattar även analyser av dokument, rapporter, webbsidor, populärvetenskapliga böcker och artiklar inom ämnet. Detta för att skapa en bredare uppfattning om skogsägarens förståelse av ett hållbart skogsbruk. Den kvalitativa studien och intervjun som metod, kommer vara mig till gagn för att gå på djupet i den enskilda individens berättelse, samt skogsägare som grupp. Det finns en utforskande nyfikenhet inom denna metodologi som jag hoppas kommer kunna nyansera den kontext som jag söker. Det finns någonting ganska intimt, aningen svårt, till viss del läskigt, men framförallt ögonöppnande och insiktsfullt med intervjuer som delar av grunden i empirin.

2.1 Skogsägarna i Intervju

De intervjuade skogsägarna kommer i uppsatsen att benämnas som Skogsägare 1 och Skogsägare 2.

Skogsägare 1 har ett skogsinnehav på 600 hektar och använder flera olika brukningsmetoder på sin skog vilket jag såg som en viktig aspekt att få med. Denna skogsägare är en unik skogsägare i det svenska skogslandskapet, och alltså inte representativ. Jag ser det ändå som viktigt att försöka få insikt i vad som även driver denna typ av skogsägare i olika frågor. För att komplettera, använder jag andra studier för att belysa en bredare urvalsgrupp av skogsägare.

”Om naturen vill att det ska växa något träslag så kanske det kan vara smart att satsa på det istället för att tvinga dit något annat. Som sen älgarna käkar upp dessutom.”

- Skogsägare 1

Skogsägare 2 har ett innehav på 90 hektar skogsmark. Denna informant lägger stor vikt i den generationella aspekten av skogsäggande. Där skogen precis som gården genomgår ett generationsbyte. Denne följer mer konventionella metoder, men uttrycker oro för klimatförändringar och tänker således fokusera på mer blandskog för framtiden.

”Ja, man anpassar åtgärderna efter hur skogen ser ut. Det som behöver gallras, det gallras, det som behöver röjas, det röjs.”

-Skogsägare 2

Båda dessa intervjuer har gjorts semistrukturerade. Urvalet har gått till på det sättet att jag valt att intervjua grannar från den bygd jag kommer från i södra Dalarna. Informanterna har jag därför haft kännedom om sedan innan, men jag har inte haft några nära relationer med dem. Vidare görs givetvis en positionering när skogarna som vi pratar om i intervjuerna är skogar som även jag har rört mig i. Denna positionering skulle jag säga i undersökningens syfte har varit mig till gagn, eftersom jag har kunnat ställa vissa mer detaljerade frågor om olika åtgärder, men också att jag kan få en bättre och tydligare förståelse när informanterna pratar om sina skogsinnehav. I den ursprungliga processen för urvalet var det tänkt att intervjua fler skogsägare och jag sökte i och runt landskapet Dalarna. Det uppstod problem då vissa inte svarade och andra tackade nej. Jag känner därför tacksamhet för mina informanter och tackar dem som hjälpt mig att komma i kontakt med informanterna.

2.2 Dokumentanalys

I dokumentens urvalsprocess har jag valt att rikta in mig på dels den samhällsvetenskapliga samtida litteratur som jag visste sedan innan fanns om ämnet, där jag syftar på Erik Westholms (2024) bok *10 tankar om skogens framtid*. Angelstam (2022), Forsén (2024) och Skogsbarometern fick jag som tips av Skogsägare 1. Dessa dokument har jag sedan gjort en egen läsning av för att bedöma om det fanns en relevans för mitt arbete, vilket det har haft och som visas i de resonemang som jag gör genom texten. Därför är jag också tacksam över dessa tips som har hjälpt mig i min empiri. Det sista dokumentets urval gjordes för att införskaffa mer empiri runt skogsägarens förhållningssätt till klimat och miljö.

Dokument	Typ av dokument
10 tankar om skogens framtid – Erik Westholm (2024)	Populärvetenskaplig bok
Hållbart nyttjande av skogen- Per Angelstam (2022)	Rapport Skog, Skogsmästarskolan, SLU
Framgångsfaktorer för skogsägare- Sverker Forsén (2024)	En bok om livserfarenheter som skogsägare och rådgivare
Skogsbarometern- Ludvig & Co (2024)	Övergripande ekonomisk undersökning av Sveriges skogsägare
Klimat anpassning av skogen och skogsbruket- Skogsstyrelsen (2020)	Rapport – mål och förslag på åtgärder

Erik Westholm, professor emeritus vid SLU, har länge forskat och arbetat med landsbygds- och skogsfrågor (SLU 2024). Hans forskning och arbete kommer att stå till en del grunder och antaganden som behövs för att förstå svenskt skogsbruk, ett skogsbruk som i stor utsträckning är baserat på ett trakthyggesbruk, hela 97% av svensk skogsbruksmark. Trakthyggesbruk är den samlade benämningen för all form av kalhyggesbruk. Hyggesfritt skogsbruk är ett alternativ till trakthyggesbruk, men möter motstånd från intressenter inom delar av skogsnäringen som menar på ekonomisk instabilitet. Han menar på att skogsbrukssektorn och vissa delar av forskningen har styrts av näringslivet, vilket har skapat en skogsbrukssektor som prioriterar ekonomisk tillväxt. Westholm lägger i sin bok vikt på att en mångfald av aktörer och bruksmetoder behövs i skogslandskapet för klara av framtida utmaningar. (Westholm, 2024).

Per Angelstam, även han professor emeritus vid SLU, samt flera andra universitet i Nederländerna, Österrike och Norge (WWF 2023). Hans rapport, utgiven av Skogsmästarskolan, SLU ger insikter i den svenska skogspolitikens två huvudsakliga mål, produktion och miljö. Hans rapport handlar även den om att ett mer variationsrikt skogslandskap är vägen framåt. Han tar även upp viktig statistik runt svenska skogsägare, som att medianvärdet på skogsägars skogsinnehav är 12 hektar och att 70% av svenska skogsägare har ett skogsinnehav mellan 0-20 hektar (Angelstam 2022).

Sverker Forsén, skogsägare och skogsrådgivare som i nästan 40 år arbetat med skogsrådgivning utan kopplingar till industrier eller myndigheter. Han vill att skogsägare ska variera sitt brukande mer. Det vill säga att utforska olika bruksmetoder och att det viktigaste i en skogsägars ägande är att forma skogen på det sätt som denne själv vill. En viktig aspekt som jag stötte på i hans bok var vad han kallar för en skogsägarparadox. Paradoxen handlar om att genom hans yrkesliv har virkespriset sjunkit, och samtidigt fastighetspriserna ökat. Vikten av en attraktiv fastighet väger numera tyngre bland skogsägarna, än självaste avverkningsvärdet i sig. Att äldre träd ökar det ekonomiska värdet på en skogsfastighet är i sig inget nytt, men det som Forsén anspelar på är att konventionella metoder som gallring står i motsättning till denna prisutveckling (Forsén 2024).

Ludvig & Co's Skogsbarometer (2024) på uppdrag av Swedbank och Sparbankerna är en huvudsakligen ekonomisk undersökning som gjorts på svenska skogsägare sedan 2013. Denna undersökning görs över hela landet och år 2024 gjordes intervjuer med 750 skogsägare. Min fascinerings över denna och tidigare undersökningar är mindre de ekonomiska aspekterna i stället deras fråga om vad

som betyder mest i ditt skogsägande? Där det vanligaste svaret på 37% i 2024:as och tidigare undersökningar (36%) svarar känslan av att äga skog. Förutom denna fråga kommer Skogsbarometerns statistik om överlåtelse av fastigheter inom familjen att stå mitt arbete till gagn. Detta för att visa på en stark generationell aspekt i skogsägares ägandeskap.

Klimatanpassning av skogen och skogsbruket en rapport av Skogsstyrelsen (2020) innehåller information om olika sätt att sköta skogen på ett sätt som förebygger framtida risker med ett förändrat klimat. Denna rapport är ett komplement till intervjumaterialet, för att ta reda på mer om skogsägares förhållningssätt runt klimat- och miljöfrågor.

Dessa dokument används för att komplettera de två intervjuerna som utförts, men också för att ge en mer nyanserad bild av uppsatsens syfte. Det empiriska materialet kommer att analyseras i tre steg, diskursens subjektskapande, två former av miljöskapande och en relationell skog.

3. Teoretiska ramverk & Tidigare forskning

Politisk ekologi är ett ramverk som beskriver hur klimat och miljöfrågor i sig självt är politiska och hela tiden relaterar till ekonomiska och sociala faktorer. Inom den politiska ekologin existerar flertalet begrepp och teorier som används för att undersöka samhällets fördelning av naturresurser, andra socio-ekologiska komplexiteter och hur makt påverkar denna komplexitet (Bridge et al. 2015). Eco-governmentality eller som det också kallas environmentality (Valdivia 2015 se Foucault 1982; Foucault 1990; Foucault 1991) är en sådan teori taget från Michel Foucaults kända teori och begrepp governmentality, en sammansättning av government och rationality. Han beskrev governmentality kort som “the art of government” eller konsten att styra. Han hävdade att makt inte alltid sker top-down, istället påverkas vi ständigt av vår egna subjektivitet, det vill säga vad vi tänker oss att makt är. Det kan även beskrivas som diskursens ordning.

3.1 Diskursens ordning

En viktig teoretisk och analytisk källa är Michel Foucaults *Diskursens ordning* (1970) översatt av Mats Rosengren (1993). Eftersom det är ett av Foucaults tidigare verk lägger den grunden till hans senare tankar. Diskursen och dess ordning karaktäriserar sig genom att historia och kultur ligger till grund för alla diskurser som skapas och har skapats. Det vill säga att den historia och kultur som präglar ett samhälle, ger upphov till vilka diskurser som i ett senare flöde präglar samhället. Diskursen i sig betecknas genom att den inte vill bli sedd, men att den frodas när den hamnar högst upp på den samhälleliga agendan. Men det är också när diskursen blottar sig som den kan ställas inför som mest kritik. Foucault pratade därav om de talande subjekten, läran och samfundet. Dessa tre bildar en tro på att kunskap och utbildning styrs av en exklusiv majoritet, de talande subjekten. De talande subjekten använder sig således av läran för att utbilda samfundet, vilket i sin tur skapar ett diskurssamfund där läran reproduceras mellan samfundets medlemmar.

3.2 Environmentality – som teori & tidigare forskning

Environmentality är en nischad extension av governmentality, med syfte att utifrån Foucaults teorier, visa på en modern form av decentraliserad nyliberal styrning av miljöfrågor (Valdivia 2015). Fletcher (2017) menar utifrån environmentality att det finns miljömedvetna medborgare som internaliserar miljönormer som makthavare förmedlar. Ett exempel skulle kunna vara det individuella ansvar som politiker och tjänstemän förmedlar i form av källsortering, omställningen till elbilar eller

minskandet av fast fashion. Det individuella ansvar som utkrävs av den miljömedvetna skapar föreställningen att det är individers fel att klimat och miljöfrågor existerar, i stället för att ifrågasätta systemet som sådant. Agrawal (2005) utvecklade tankar kring environmentality i hans studie om skogsförvaltning i Kumaon, Indien som introducerade environmental-subjects eller vad som kan kallas miljö-subjekt. Miljömässigt-subjektskapande händer när en individ inte bara agerar miljövänligt, utan som definierar sin identitet delvis i relation till miljön. Det är någon som bryr sig om naturen, inte bara för egen vinning, utan som ett värde i sig. Enligt honom skapas denna sorts subjektivitet genom diskursiv makt.

3.3 Subjektet

Begreppet subjekt kommer att återkomma kontinuerligt i denna uppsats, därför görs denna förklaring om vad som menas med begreppet i alla dess former för att minska förvirring. Subjektivitet i Foucaults (1970) mening skiljer sig från den traditionella synen på subjektivitet som en fast entitet. Subjektet i den filosofiska kontexten är ett begrepp som hänvisar till hur vi som varelser upplever världen vi lever i, det syftar till tanken, känslan och viljan att agera. Denna upplevelse menar Foucault skapas genom diskurser och vardagliga praktiker, det vill säga subjektskapandet och är därmed inte en fast entitet, snarare lika föränderlig som diskurserna.

Subjektivitet och subjektskapande som förklarat ovan förutsätter att hur vi uppfattar oss själva avgörs i de diskurser som präglar vårt samhälle. Hur vi uppfattar oss själva kan vi reflektera i diskurser, men hur denna uppfattning formar sig styrs också av våra känslor. Singh (2017) menar att genom den känslomässiga subjektiviteten mellan människor, samt mellan människor och icke-mänskliga relationer kan en annan uppfattning om vad som formar hur vi tar hand om naturen och varför vi brukar skogen uppenbara sig. Hon grundar sina tankar i en relationell ontologi. Enligt Foucault (1970) hade denna relationella subjektivitet varit diskursen i förklädnad eftersom det spelar in i hans uttryck om att diskursen har som mest makt när den inte blir sedd. Ingen av dessa två skapanden av subjektiviteten är absolut, de relaterar i stället ständigt till varandra, det finns därav fenomen som ej går att förklara utifrån enbart diskursen eller enbart relationer. Denna nyansering är viktig för att svara på syfte och frågeställning.

4. Bakgrund

4.1 Skogsdebatten

Skogen, ska den brukas eller bevaras? Detta är två diskurser som förts inom skogsdebatten, där EU gjort entré genom miljöpolitiken, där deras nya skogsstrategi för 2030 tillsammans med deras strategi för biodiversitet till 2030 skapat oro och rubbningar inom svensk skogsindustri (Skogsindustrierna 2025; European Commission 2023). På andra sidan står skogsägarföreningarna som i mellansverige representeras av Mellanskog och LRF som är deras överhuvud. LRF Skogsägarna f.d Skogsägarföreningarnas riksförbund är samlingsorganet för tre av de största skogsägarföreningarna i Sverige. Dessa är några av de som tillhandahåller rådgivning till skogsägare. Föreningarna är en betydande mellanhand mellan skogsägarna och skogsindustrierna (Skogsencyklopedin 2023; LRF 2025). Skogsägarnas riksförbund i form av LRF Skogsägarna är tydliga med att en av deras mest prioriterade frågor är bevarandet av äganderätten och att rådande artskyddsregler är ett hot mot denna rätt. De menar att Skogsstyrelsens rätt att kräva inventeringar av skog som ska avverkas kostar för mycket för skogsägarna, deras motto är “frihet under ansvar” (LRF 2025). Utifrån den här typen av samhällsdebatt mellan EU och skogsnäring kan den falska dikotomin synliggöras.

4.2 Den falska dikotomin

Falska dikotomier karaktäriseras av att de är just falska, vilket betyder att frågan om hur svenskt skogsbruk och hur svensk skogsråvara borde användas är mer komplicerat än att bruka eller bevara. Detta menar i alla fall Naturskyddsföreningens ordförande Beatrice Lindevall (2025). Hon menar att kampen inte är mellan miljörättsorganisationerna och skogsägarna, utan mellan skogsnäringen och statens myndigheter samt domstolar. Detta är ett tydligt bevis på att den falska dikotomin upprätthålls i debatten. Debatten, som kommer att visas i min analys och i resultaten, speglas på en mer lokal nivå. Detta kommer att ligga till en grund för att belysa skogsägarens förståelse kring frågor om miljö och hållbarhet.

4.3 Coping-mekanism

Ordet coping kommer från engelskan och handlar om hur vi som människor kan hamna i etiskt och moraliskt svåra situationer. Coping är strategier och mekanismer vi utvecklar för att klara av väldigt svåra situationer (Cambridge dictionary 2025). För skogsägaren handlar coping-mekanismer om inre och yttre

kontroll. Den inre kontrollen syftar till skogsägarens upplevda agens. Den upplevda agensen relaterar till den yttre kontrollen, detta i enlighet med Foucaults (1970) tankar om det kontrollerande samhället. Den upplevda agensen i det kontrollerande samhället gör att den som kan internalisera kontrollen, kan också skapa sin egen agens genom dessa ramar. Detta leder till en känsla av välmående i vad som går att kalla för en coping-mekanism.

5. Analys och Resultat

Den teoretiska analysen av det resulterande empiriska materialet kommer att delas upp i tre delar: **Diskursens subjektskapande** där Foucaults (1970) tankar om subjekt och diskurser kommer att användas för analys av intervjumaterialet och Westholm (2024).

Två former av miljö-skapande ger läsaren en inblick i två av skogsbrukandets motsättningar och använder sig av Agrawals (2005) tidigare forskning om miljö-subjekt, för att belysa diskursernas dikotomi. Eftersom skogen är viktig för att uppnå miljö- och klimatmål på olika sätt, är frågan utifrån insamlat material i debatten; blir det intensifiering eller preserving?

En relationell skog tar sitt avstamp i Singhs relationella ontologi (2017) och insamlat material. Genomgående tema i denna del handlar om hur skogsägares relation till skogen genom yngre generationer, ger skogsägaren incitament att bruka skogen hållbart. Det är även denna del som leder in på en sammanfattande slutsats kring alla tre delar.

5.1 Diskursens Subjektskapande

Foucault (1970) menade att diskurser som de var under de stora grekiska filosofernas tid bildades genom profetior, detta tillkännagav inte bara vad som kunde ske utan bidrog även till vad som skedde. Detta hör ihop med den institutionella tanken om att kultur och historia formar vårt samhälle genom de normer som uppstår. Diskurser har därav skapats av människor sedan urminnes tider och från första början kom de bara i former av berättelser framför lägerelden. Berättelserna formade hur generationer efter varandra bildade sina uppfattningar om hur världen de levde i fungerade. På samma sätt har de diskurser som vi formas av och som bygger på vår uppfattning av världen idag skapats av de som kom före oss.

”Går vi tillbaka till Hedenhös tid har skogen alltid haft en väldigt viktig roll för landsbygden. De första 5000 åren användes skogen för att producera mat. Antingen att man jagade, fiskade eller att man hade djur på bete. Så just runt här där vi är nu, finns det fortfarande kvar ganska mycket gårdsgårdslämningar i skogen från den tid när alla de här skogarna användes för skogsbete. Det var en stor stridighet mellan skogsnäringen som expanderade på slutet av 1800-talet och alla som ville ha kvar djur i skogen. Det var till och med så att man skrev en lag till slut om förbud mot skogsbete.”

- Skogsägare 1

År 1857 lagstadgades att betesdjuren behövde hägnas in eller vallas även på de så kallade utmarkerna, men ett renodlat förbud mot skogsbyte existerade aldrig (Jordbruksverket 2013). Jag ser dock inte att det ändrar på att andelen skogsbeten idag är betydligt mindre än för 150-200 år sedan, innan framfarten av den moderna skogsnäringen. Det hände alltså någonting med diskursen om skogen runt det här sekelskiftet som förändrade synen på skogen som en resurs, därmed hur skogen formas och uppfattas. Foucaults (1970) teorier om diskursens makt visar att makten ger sig till känna i begäret och försöker förgäves framstå obetydlig, men avslöjas tidigt och snabbt i de förbud den orsakar. För även om skogsbeten aldrig blev förbjudna i lag, förbjöd diskursen den formen av skogsförvaltning att äga rum. Kvar lämnar den brödsmulor, ledtrådar som gårdsgårdarna i det svenska skogslandskapet som försvinner mer och mer med det moderna skogsbrukets omskapande. Diskurser som denna är sammanvävda med lagar och regler för varje gång nya lagar och regler läggs fram, har diskursen varit en drivande faktor i bakgrunden. Diskursen gör att vi ibland medvetet och ibland omedvetet rör oss mot olika mål. För precis som med skogsbetet finns alltid flera sidor i diskursen, men enligt Foucault (1970) är det inte alltid den som är mest högljudd som får sin önskan uppfylld, i stället ges vissa subjekt exklusiva rättigheter till mer auktoritet att tala om vissa ämnen. Det han kallar för det talande subjektet. Denna exklusiva rättighet blir tydligare, exempelvis inom sjukvården där läkare ses ha den exklusiva rätten att uttala sig om olika smittor och sjukdomar för att de har den högsta utbildningen i ämnet. Detta kan ses som ett logiskt system vi har skapat när det kommer till exempelvis sjukvården, men han menade även att detta skapar ett system där vi som individer styrs av de som besitter denna exklusivitet att vara det talande subjektet.

Exklusiviteten av det talande subjektet som Foucault (1970) kallar det, är något som finns överallt där kunskap och bildande skapas. Skogsbruket som ämne är inget undantag, detta vittnar Westholm (2024) om när han beskriver hur skogsnäringen länge jobbat nära forskningen och därmed fått inflytande över vissa beslut inom skogsforskningen. Han vittnar om hur forskningsprogram han arbetat i finansierats av skogsnäringen, vilket ledde till att vissa dåvarande representanter från skogsnäringen medvetet kommenterade vad forskarna borde forska om, och där de som inte följde instruktionerna "utan anledning" inte fick vara kvar som forskare på projekten. Denna typ av medvetet riktade kunskap kallade Foucault (1970) passande en gallring av de talande subjekten. Han menade för att diskursen ska ställas i ordning, behöver de som besitter makten skapa den ordningen, och ingen kommer in i diskursens ordning om de krav som ställts inte uppfylls.

5.1.1 Läran & samfundet

Foucault (1970) talade även om läran som ett sätt att försöka tygla diskursen. Det finns inom de flesta ämnen flera läror, men oftast är det bara några få som utövas av många, alltså några talande subjekt och ett samfund. Inom skogsbruket är den praktiska läran tydlig. Trakthyggesbruket som tidigare nämnt är den dominerande metoden för avverkning av skog. Enlig Skogsstyrelsen (2022) utgör skog som brukas med andra metoder än trakthyggesbruk 3%, vilket lämnar 97% av den brukade skogen till att bestå av just trakthyggesbruk. Denna betydelsefulla procentfördelning visar inte bara på monokultur, den blottar även skogsägarföreningarnas och skogsindustriernas styrande av den rådande diskursen och därmed till synes skogsägarens subjektivitet. Skogsägarna som följer den vedertagna läran gör det inte för att de själva valt att göra det, utan för att all kunskap inom ämnet skog som producerats under fler decennier påverkats av en skogsnäring som prioriterat hög avkastning och tillväxt. Denna lära antyds på det här sättet:

”Vad det handlar om är att hela privatskogsbruket har pressats in i storskogsbrukets metoder och deras maskiner och deras sätt att resonera.”

- Skogsägare 1

”Och då gick jag igenom en skog där det syntes att de inte hade ett mål med skogen. Det står ju och dör fast det är stort och grovt. Så vi har ju lite olika syn på skogsskötsel kan man säga.”

- Skogsägare 2

”Skogsnäringen vill ju egentligen inte att den här typen av frågor du lyfter kommer upp. Det passar liksom inte deras agenda. De vill ju att all skog i Sverige ska användas för att producera billigt virke till deras industri. Vi gör nu ett försök med hyggesfritt skogsbruk och det tycker de egentligen inte om. Och från början så avrådde de alla skogsägare för att testa någon ny metod. Men nu vet de ju att det är så många skogsägare som vill prova nya metoder. Så helt plötsligt erbjuder alla ändå hyggesfritt skogsbruk.”

- Skogsägare 1

Skogsägarens subjektivitet underbyggs således mer av att majoriteten av alla skogsägare följt den lära och den diskurs som reproducerats och tillsammans skapat ett diskurssamfund. Där alla skogsägare inom samfundet tilltalar varandra om hur ett skogsbruk ska skötas på rätt sätt och hur en vårdad skog ska se ut. Diskurssamfundet enligt empirin insamlad inom detta arbete reproducerar tillsammans denna praktiska lära om ett högintensivt högt avkastande skogsbruk, men där även nya läror om det hyggesfria skogsbruket väckts till liv. Det går därför inte att samtidigt dra några förhastade slutsatser om vad eller vilka som ligger

bakom skogsägarens förståelse kring hållbarhet i relation till skogsbruket de bedriver. Det som kan förstås genom de resonemang som tagits upp är att om en eller flera aktörer har förmågan att driva diskursen besitter dessa också mycket makt. Makt som kan användas för att styra skogsägarens förståelse kring hållbarhet och deras praktik. Detta kan ses genom att jämföra mina två informanter.

Skogsägare 1 är till synes mindre påverkad av skogsnäringens diskurs, för att denne uttalar och praktiserar emot monokulturen och trakthyggesbruket genom att exempelvis testa alternativa metoder. Skogsägare 2 uttalar sig inte emot skogsnäringens diskurs och har inte anammat några alternativa brukningsmetoder. Ett argument skulle därför kunna göras för att skogsägare 2 formar sin praktik och förståelse om hållbarhet efter skogsnäringens diskurs, detta enligt Foucaults (1970) teori om diskurssamfundet. Samtidigt kan argument göras emot att skogsägare 2 helt följer den rådande diskursen. Därför att denne genom sin praktik för mer blandskog och genom dennes långsiktiga tänkande för kommande generationer ställer sig emot läror om monokultur och trakthyggesbruk. En slutsats som kan göras är således att det finns en ledande diskurs inom svensk skogsnäring. Men att denna diskurs inte har ett enväldigt inflytande över subjektskapandet. Det finns således andra subjektskapanden som påverkar hur skogsägare i min undersökning omsätter förståelsen av hållbart skogsbruk i sin praktik.

5.2 Två former av miljö-skapande

”Vi har byggt ut industrin för mycket. Det straffar sig på så sätt att det blir en massa bråk om skogar där det finns höga naturvärden. Det leder till att staten och EU har satt upp en massa, måhända helt relevanta naturvårdsambitioner, därför att det är samhällets roll i skogen att bevaka allmänna intressen. Om det nu är ett allmänt intresse att vi inte ska avverka skog där det finns havsörn eller berguv, då borde samhället betala för den nyttan. Det gör inte samhället, det finns inte pengar helt enkelt. Då är det någon liten enskild bonde som har tänkt avverka sin skog och sen är det någon orkidé eller någonting annat som gör att man inte enligt lag får avverka, då blir det en konflikt om detta.”

- Skogsägare 1

Detta är på sätt och vis essensen av dagens skogsdebatt. Där skogsägaren ses som ett offer för de suveräna makterna, staten och EU, som med byråkratins hand försöker beslagta de skogar som gått från generation till generation. Det finns uppriktighet i denna oro, för att skogen spelar en viktig roll inom miljöpolitiken. Därför sätter statliga myndigheter och EU upp direktiv, regler och lagar för att

skydda skog enligt FN:s klimatmål (European Commission 2023). En intressant aspekt som tar form ur detta är hur skogsägare på olika sätt tar sig an, förhåller sig till och skapar nya sätt att tänka kring de yttre faktorer som försöker styra dem. Skogsägare vänder sig därför till föreningar som LRF (2025) för att de uttrycker vikten med en stark äganderätt, samtidigt uttrycker de även stor vikt i att om äganderätten skulle kränkas borde kompensation för en potentiell avverkning bli enklare att få. Enligt Högsta domstolens dom om att artskyddsförordningen i vanliga fall inte ska ge ut ersättning (Skogsstyrelsen 2024; LRF 2025) skapar förståeligt en upprördhet hos landets skogsägare, stor som liten, samtidigt som det på lokal nivå finns en oro för hur klimatförändringarna kan komma att påverka skogen. Även om den oron inte uttrycks av alla direkt ses det indirekt i skogsägarnas oro för barkborren och andra skador som kan bli större med ett varmare klimat (Mellanskog 2020). Vilket även framgår i intervjumaterialet:

Det vi alla som är skogsägare bör göra är att jobba mycket mer med blandskogar. Försöka ta bort de här rena granåkrarna som vi ändå har producerat och se till att vi använder fler av de 22 träslag vi har i Sverige. Det är ju ett orosmoment.

- Skogsägare 1

Klimatet är ju det klart största hotet. Det är ju om sommaren som det blir problem framöver för våra granar tror jag. Då de blir stressade av ett för varmt klimat som gör att de får sämre motståndskraft mot barkborrar och andra insekter. Det har påverkat mig så tillvida att jag framåt tänker ha mer blandskog.

- Skogsägare 2

Det är en av frågorna där skogsägarföreningarnas och de naturbevarande aktörernas intressen borde förenas. Eftersom Skogsstyrelsen visar på att delar av forskningen har en lösning på hur skogsägare ska skydda sig mot skadeangrepp på träd. Detta genom, att arbeta utifrån rätt förutsättningar, vilket dels betyder att plantera rätt träd på rätt plats, men även genom att främja de arter som är predatorer på barkborren, vilket görs genom att låta vissa av de angripna träden stå kvar. Eftersom dessa förutom att husera barkborren, även innehåller alla de arter som naturligt jagar barkborren. Enstaka träd som dött av barkborren borde därför inte ses som ett större hot. Faktum är att en stor anledning till att angreppen på vitala träd blir omfattande är för att mängden redan döda träd och död ved i våra skogar är låg. (Skogsstyrelsen 2020). Varför uppmuntrar då skogsägarföreningarna inte sina medlemmar att öka sin andel död ved? Därför att det blir omöjligt att veta som skogsägare vilken diskurs att lyssna på. Eftersom motsatt argument kan göras av den sida som står för ett mer intensivt brukande, som kan argumentera för att angreppen blir lättare att förebygga om man tar hand om problemet på en gång. Alltså hugger de ner alla

angripna döda träd och plockar bort död ved från skogen, eller till och med avverkar riskbestånd i förebyggande syfte (Mellanskog 2023). Det är denna sorts debatt som Foucault (1970) skulle beskriva som en anledning till att diskurserna har en oerhörd förmåga att styra människor till vilka beslut de tar.

Det är ungefär fem hektar strandzon som är skyddad för att hålla de här stigarna igång. Säg att det är fem hektar gånger 300 kubik. Det är en och en halv miljon kronors virke som vi inte kommer röra.

- Skogsägare 1

Vi har vårt största bidrag, som jag hoppas på, där vi har bytt till oss hela det här berget. Och ska se om vi kan få till någon form av permanent skydd av alltihopa där uppe. För framtida generationer, för att där finns det faktiskt 200-300-årig tall uppe på berget och det är ett område på 70 hektar.

- Skogsägare 1

Dessa citat från min intervju med skogsägare 1, visar på att det finns skogsägare som tar till sig av debatten om att avsätta stora områden av skogar till att preserveras för framtiden. Men en anledning till att just denna skogsägare har gjort detta handlar om att denne livnär sig på en form av turismnäring. Därmed finns ett incitament att skapa ett attraktionsvärde genom åldrade, estetiskt tilltalande skogar. Det finns också intresset av att bevara rödlistade arter, höga naturvärden och biologisk mångfald, något som Skogsägare 2 uttryckligen inte tänker lika mycket på. Lindevall (2025) menar att debatten om att bevara eller bruka har fått alldeles för stor röst inom skogspolitiken. Det skapar två falanger där skogsägarna ser miljörättsorganisationerna som deras motståndare, men att det egentligen inte stämmer, då båda parterna enligt henne egentligen har samma mål, bärkraftiga och hållbara skogar. Hon menar att Naturskyddsföreningen inte vill se mer konflikter i skogen och att det borde finnas en mellanvägs lösning. Det är enligt henne politiken som vill se fler konflikter i skogen, när de inte kan enas om lösningar som gynnar både äganderätt och miljöfrågor. Utifrån detta ser jag att den falska dikotomin således inte vill visa sin gråzon, i stället försöker båda diskurserna upprätthålla sin sanning, för att den andra inte ska få makten att bestämma och därmed övertaget över den andra.

Likt Agrawals (2005) studie om skogsförvaltare i Indien, påverkas även skogsägarna i min studie av de lagar, regler och direktiv som beslutas. Skogsägare 1 är, utifrån materialet, i linje med den preservande diskursen, att helt eller delvis sluta med att ta ut virke från skogen. Skogsägare 2 är den som i denna jämförelse till synes inte följer någon av diskurserna. Denne uttalade sig åtminstone inte om att vara för eller emot någon av diskurserna. Utifrån vad Foucault (1970) fastställt

om diskursens inflytande, kan jag dock inte utesluta att båda diskurserna har en påverkan på informanterna, på ett eller annat sätt. För att nyansera diskussionen om olika förståelser om vad ett hållbart skogsbruk är, väljer jag att följa Agrawals (2005) argumentation om ett miljöskapande subjekt. Detta för att han menar på att det miljömässiga subjektskapandet styrs genom diskurser. Jag kan således se att två former av miljö-subjekt skapats genom diskurser, intensifiering och preserving.

Dessa två kan, i fallet av min studie, hjälpa till att visa på skogsägarens förståelse kring vad ett hållbart skogsbruk är, men det visar mindre på hur detta omsätts i praktiken. Eftersom de skogsägare jag intervjuat inte alltid utför sina handlingar enligt dessa två dikotomier. Skogsägare 1 är till viss del ett exempel på hur skogsägare inte behöver följa dessa dikotomier, eftersom alternativa brukningsmetoder håller sig inom dikotomins gråzon. Gråzonen för dikotomin är de handlingar som varken profilerar sig med intensifiering eller preserving, det är i stället handlingar som är någonstans mitt emellan. Alternativa brukningsmetoder som det hyggesfria skogsbruket ämnar till en början att minska på tillväxten, men att samtidigt fortsätta bruka skogen (Skogsstyrelsen 2025). Detta är en utveckling som går emot intensifieringen och preservingen i deras dikotomi.

5.3 En relationell skog

Singh (2017) sätter miljömässigt subjektskapande i relation till subjektiviteten av vad det betyder att vara vad hon kallar en "commoner", alltså någon som arbetar praktiskt med en allmänning. Detta skapar en sorts relationell subjektivitet mellan människorna tillhörande allmänningen, samt mellan människorna och naturen de förvaltar. Denna subjektivitet skapas alltså genom våra känslomässiga relationer mellan människor, samt mellan människa och natur. Det relationella subjektskapandet har ingen specifik profilering annat än att vissa beslut tas på grund av att ens eget känslöskapande styr vad man väljer att göra med sin skog. Relationen till skogen är därför lika stark hos en skogsägare som använder sig av ett konventionellt trakthyggesbruk som en skogsägare som använder sig av alternativa metoder. Den relationella subjektiviteten finns även om allmänningarnas tid är sedan länge försvunna och det privata skogsbruket med sina tillhörigheter till äganderätten är den mer dominerande diskursen bland dagens skogsägare.

"Man odlar ju i Sverige en felaktig bild av någon sorts familjeskogsbruk. Där pappan står med motorsågen och mamman går med röjsåg och barnen planterar. Det där finns ju knappt i verkligheten. Jag har aldrig sett det i alla fall."

- Skogsägare 1

Den lite idylliska bilden av familjeskogsbruket som porträtteras i detta citat kanske inte står helt i enlighet med verkligheten. Däremot kommer det fram under båda intervjuerna att skogen ses som en investering för framtida generationer, med en förhoppning om att skogen såväl som gården ska genomgå ett generationsbyte. Detta ger indikationer på att familjeskogsbruket existerar, men inte inom den bild som skogsnäringen skapar. Den är i stället kontextualiserad i något djupare än inom det subjektskapande som diskursen förmedlar, nämligen det relationella subjektet mellan människor samt mellan människa och natur. Denna subjektivitet förs fram i intervjumaterialet:

”Vi har planterat ett par hundra ekar. Det är för att jag tycker om ekar, de är fina i naturen. Det är ingenting jag kommer märka så mycket av, men barnen kanske kan se någon ek här och där i framtiden.”

- Skogsägare 2

”Mitt mål är att det inte ska vara någon belastning för nästa generation. Utan det ska vara i så bra skick som möjligt den dagen jag ska lämna över det.”

- Skogsägare 2

Överlåtelse av skogsfastigheter inom familjen är hög det visar skogsbarometerns (2024) svarsfrekvens på, av 750 skogsägare svarade 72% att de förvärvat sin skog av en familjemedlem. Enligt barometern är medelåldern bland skogsägarna över 65 år, följaktligen kommer fler ägarbyten ske i framtiden. Singh (2017) beskriver hur skogen ses som ett föräldraskap eller ett släktskap, där relationerna till växter och djur bär på känslomässig och omsorgsfull innebörd. Innebörden för mina informanter skiljer sig i den meningen från Singhs, där mina informanter inte betonar en större relation till träden i sig, utan mer till kommande generationer. Något som Singh (2017) menar härstammar från det västerländska individualistiska sättet, där beroendet av varandra är större än beroendet till naturen. Relationen mellan människa och natur är alltså inte lika starkt bland mina informanter, som den mellanmänniskliga relationen är. Det behöver däremot inte betyda att det inte finns en relation mellan människa och natur bland mina informanter. Tvärtom blir snarare deras relation till skogen stark genom deras band med yngre generationer. Det framgår således här som i Singhs (2017) forskning att skogen brukas omsorgsfullt för att den ska finnas där för kommande generationer. Huruvida denna relationella subjektivitet är ännu ett resultat av diskursens makt kommer att diskuteras vidare. Först behöver en vidare analys göras av denna subjektivitet.

Medianen på innehavet av skog hos skogsägare ligger runt 12 hektar, där 70% av Sveriges skogsägare äger skog i spannet mellan 0-20 hektar. Cirka 5,5% av produktiv skogsmark ägs av dessa 70 procenten. För att själv kunna "leva på" sitt skogsbruk behövs ett innehav på 400 hektar, vilket år 2020 var det ungefär 2000 skogsägare som hade. Även prisutvecklingen pekar åt att skogsägaren tjänar mer på att låta sin skog växa (Angelstam 2022). Även Forsén (2024) har vittnat om det sistnämnda, han menar på att prisutvecklingen för virke stadigt gått ner och värdesättningen på skogsfastigheter stadigt gått upp. Det blir alltså lönsammare för skogsägaren att låta sin skog stå kvar för att skapa en attraktiv skogsfastighet, än att avverka skogen och inte tjäna in lika mycket som om skogen hade stått kvar och vuxit. Mer än 70% kan inte leva på sitt skogsbruk och medianskogsägarens inkomster av skogsbruket går nedåt. En intressant analys kan göras utifrån denna utveckling, det vill säga att den medianstora skogsägarens incitament att satsa på skogen som en ekonomiskt kortsiktigt löpande investering blir svag. En utveckling som då i stället främjar långsiktighet, vilket rakt ut motsätter sig det konventionella trakthyggesbruket, eftersom alternativa metoder som exempelvis det hyggesfria skogsbruket, där gallring inte sker, skapar ett skogsbruk med högre värde och mer långsiktigt resilianta skogar (Skogsstyrelsen 2025), i och med att en stor del av virkesförrådet går förlorat vid traditionella metoder som gallring (Forsén 2024). Det betyder att alternativa metoder kan bli vanligare framöver, precis som det här citatet visar.

"Vi gör nu ett försök med hyggesfritt skogsbruk och det tycker de (skogsnäringen) egentligen inte om. Och från början så avrådde de alla skogsägare för att testa någon ny metod. Men nu vet de ju att det är så många skogsägare som vill prova nya metoder. Så helt plötsligt erbjuder alla ändå hyggesfritt skogsbruk."

- Skogsägare 1

5.3.1 Känslan av att äga skog - en coping-mekanism

Skogsbarometern år 2024 intervjuade 750 skogsägare som alla svarade på frågan om vad som betyder mest i deras skogsägarande. 37% svarade att de prioriterar känslan av att äga skog. Något som undersökarna själva kallar för mjuka värden. Vi kan göra antagandet att känslan av att äga skog är ett värde som är i sin grund relationell och inte hör till äganderätten i den juridiska meningen. En viktig aspekt som behövs för att nyansera detta blir då vikten av skogsägarens egna agens, alltså i vilken grad de har förmågan att inte påverkas av diskurser, eftersom det inte är en fråga om huruvida de är påverkade, utan hur mycket. Foucaults (1970) syn på den inre kontrollen var att den egentligen inte existerar. Men eftersom han trodde på att

alla individer skapar subjektivitet genom deras internalisering av normer skulle det i sig kunna ses som en form av inre kontroll. Det är också denna känsla av inre kontroll som är viktig när det kommer till individens relationella subjektskapande. Förutom den inre känslan av kontroll, känslan av att äga skog, det faktum att det är ens egna, framkommer känslan hos skogsägaren genom stolthet för sin skog, ödmjukheten för de minnen som skapats där, och även den generationella aspekten. Detta gör att även om skogsägaren inte har någon egentlig inre kontroll, i och med att diskursens normer internaliseras, så är den inre kontrollen viktig för att känna välmående. Känslan av att äga skog kan alltså sägas vara en form av coping-mekanism, för att känna sig fri från det kontrollerande samhället.

5.3.2 En generationell skog

Jag väljer att återigen jämföra mina informanter för att exemplifiera den relationella skogen. Den största indikatorn i mitt arbete kring intervjumaterialet på att en relation mellan skogsägaren och dennes träd existerar blev genom generationsbytet. Den yngre generationen ses som anledningen till att skogen behöver brukas på ett hållbart sätt. Det blir också tydligare i generationsbytet vilken praktik som skogsägarna vill föra vidare till sina barn. Jag kan således se att praktiken i denna undersökning är starkt förknippad med det arv som skogsägarna vill för vidare. Exempel skogsägare 1 testar hyggesfria metoder för att dennes skogar ska bli mer resilianta, med en tanke om att någon ska ärva skogen i framtiden. Samma argument för skogsägare 2 som brukar skogen för att få in mer blandskog. Hyggesfritt och blandskog blir i den här studien en symbol för hur skogsägarna väljer att omsätta ett hållbart skogsbruk i praktiken.

6. Slutsats

Diskursens subjektskapande, svensk skogsnäring kan genom Foucaults (1970) teoretiserande ses i egenskap av de talande subjekten, läran och diskurssamfundet. Det talande subjektet är de aktörer som representerar skogsnäringen. Läran bestäms av de talande subjekten och kan exemplifieras av trakthyggesbruket. Diskurssamfundet är alla de som står nedanför de talande subjekten, men som samtidigt reproducerar läran.

Genom diskursens subjektskapande kan vi lära oss om **två former av miljö-subjekt**. Det ena i form av intensifieringen och det andra i form av preservingen. Båda är diskursiva och båda är en del av en falsk dikotomi. De två miljö-subjekten ger en inblick i skogsägares förståelse om vad ett hållbart skogsbruk är. Praktiskt blir annars denna förståelse stelbent, då dikotomin inte lämnar plats åt någon gråzon.

Det är i **den relationella skogen** som gråzonen i detta arbete blir klarare. En gråzon som karaktäriseras i att skogen kan nyttjas för att både skydda dess naturvärden och att användas för sina råvaror. I detta arbete är gråzonen som starkast i den mellanmännsliga relationen. Det är gråzonen som skapar en förståelse kring vad ett hållbart skogsbruk innebär och hur det blir en praktik.

Skogsägares förståelse kring vad ett hållbart skogsbruk är, och hur detta omsätts i praktiken formar sig således genom subjektet. Ingen skogsägare förhåller sig uteslutande till en subjektivitet. Det diskursiva subjektskapandet genom de talande subjekten bestämmer de övergripande läroren och skapar samfund. Skogsägaren behöver använda sin agens för att skapa sig en inre kontroll, för att "bli fri" diskursen, och agensen är i det här fallet praktiken. Praktiken är det hyggesfria skogsbruket och ökandet av blandskogar, vilka i mitt material skapas genom ett relationellt subjektskapande. Skogsägares relationer med sin omgivning måste samtidigt hela tiden ställas i förhållande till olika diskurser. Diskurser finns således åt båda hållen. Det går inte att "bli fri" diskursen, det går endast att hitta en balans mellan de olika diskurserna. Genom att hitta en balans mellan diskurserna kan skogsägaren röra sig inom dikotomins gråzon, och därmed skapa sig en förståelse kring vad ett hållbart skogsbruk innebär och hur det omsätts i praktiken.

Referenser

Agrawal, A. (2005). Environmentalism: Community, Intimate Government, and the Making of Environmental Subjects in Kumaon, India. *Current Anthropology*, Vol 46, No. 2. University of Chicago. Wenner-Gren foundation for anthropological research

Angelstam, P. (2022). *Hållbart nyttjande av skogen - visioner för det svenska skogslandskapet*. Skogsmästarskolan. Sveriges lantbruksuniversitet

Bridge, G. McCarthy, J. Perreault, T. (2015). *The Routledge Handbook of Political Ecology, Chapter 1 Editors introduction*. Routledge. Taylor & Francis. London & New York.

Cambridge Dictionary (2025). *Cope*.

<https://dictionary.cambridge.org/sv/ordbok/engelska/cope> [2025-05-29]

European Commission (2023). *Forestry explained*. https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/sustainability/forestry/forestry-explained_en#theeuforestrystrategy [2025-04-03]

Fletcher, R (2017). Environmentalism unbound: Multiple governmentalities in environmental politics. *Sociology of Development and Change*, Wageningen University. De Leeuwenborch, Hollandseweg 1. Wageningen. The Netherlands.

Forsén, S. (2024). *Framgångsfaktorer för skogsägare*. Rödmyrans förlag

Foucault, M. (1970). *Diskursens ordning: installationsföreläsning vid college de france*. översättning Mats Rosengren. Brutus Östlings Bokförlag. Stockholm. Stehag

Föreningen & Tidningen Skogen (2023). *Skogencyklopedin, Skogsägarnas Riksförbund, Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund, SSR*.

<https://www.skogen.se/glossary/skogsagarnas-riksforbund-sveriges-skogsagareforeningars-riksforbund-ssr/> [2025-05-07]

Jordbruksverket (2013). *Skogsbetesmarker*.

https://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_ovrigt/ovr3_31.pdf

Lantbrukarnas Riksförbund (2025). *LRF Skogsägarna*.

<https://www.lrf.se/om-lrf/lrf-s-branschavdelningar/lrf-skogsagarna/> [2025-05-07]

Lantbrukarnas Riksförbund (2025). *Artskydd*.

<https://www.lrf.se/sakomraden/artskydd/> [2025-05-07]

Lindevall, B. (2025) *Regeringen måste investera i att göra skogsbruket både hållbart och lönsamt*. Naturskyddsföreningen.

<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/regeringen-maste-investera-i-att-gora-skogsbruket-bade-hallbart-och-lonsamt/> [2025-05-30]

Ludvig & co (2024). *Skogsbarometern-2024*. Sparbankernas Riksförbund. Swedbank.

Ludvig & co.

<https://sparbankerna.se/download/18.76b3c5e192bd27796721ea5/1731511086783/Skogsbarometern-2024.pdf>

Mellanskog (2023). *Angrepp av granbarkborre*. <https://www.mellanskog.se/vara-tjanster/skogsvard/angrepp-av-granbarkborre/>

[2025-05-08]

Mellanskog (2020). *Södra dalarnas verksamhetsberättelse*.

<https://www.mellanskog.se/wp-content/uploads/2021/02/sodra-dalarnas-verksamhetsberattelse.pdf> [2025-05-07]

Singh, N. (2017). Becoming a commoner: The commons as sites for affective socio-nature encounters and co-becomings. *Theory & politics in organization*. Ephemera

Skogsindustrierna (2025). *Så tycker skogsindustrierna om EU:s skogsstrategi*.

<https://www.skogsindustrierna.se/prioriterade-fragor/skogsbruk-och-biologisk-mangfald/eus-skogsstrategi/> [2025-04-03]

Skogsstyrelsen (2025). *Hyggesfritt skogsbruk*.

<https://www.skogsstyrelsen.se/bruka-skog/olika-satt-att-skota-din-skog/hyggesfritt-skogsbruk/> [2025-05-15]

Skogsstyrelsen (2024). *Artskyddsförordningen i skogen*.

<https://www.skogsstyrelsen.se/lag-och-tillsyn/artskydd/> [2025-05-07]

Skogsstyrelsen (2020). *Klimatanpassning av skogen och skogsbruket – mål och förslag på åtgärder*. Rapport 2019/23. Skogsstyrelsen.

<https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/om-oss/rapporter/rapporter-20222021202020192018/rapport-2019-23-klimatanpassning-av-skogen-och-skogsbruket.pdf>

Sveriges lantbruksuniversitet (2024). *CV-Erik Westholm*.

<https://www.slu.se/cv/erik-westholm/> [2025-05-06]

Valdivia, G. (2015). *The Routledge Handbook of Political Ecology, Chapter 36 Eco-governmentality*. Routledge. Taylor & Francis. London & New York.

Världsnaturfonden WWF (2022). *Val utfrågning om den svenska skogen och skogspolitik*.

<https://www.wwf.se/val2022/valutfragning-juni/> [2025-05-06]

Westholm, E. (2024). *10 tankar om skogens framtid*. förlaget Björnen AB

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Joar Lundgren, har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.